

Záróvizsgakérdések

Jogbölcselet

(2014/2015. tanév tavaszi félévi záróvizsga-időszak)

1. Jogelméletek és jogrétegek: szűkítő jogelméleti felfogások és a komplex jogi rendszer elméletei.
A jogdogmatika természetéről I.: A jogdogmatika elméletei.
2. A természetjogi eszme fejlődésének vázlata.
A jogdogmatika természetéről II.: Jogalkotás és jogdogmatika. Logika és értékelés a jogdogmatikában.
3. A természetjogi rendszertől a jogfilozófián át a pozitív jog elmélete felé.
A jogi topika: történeti szerepének változásai, újjáélesztése és kritikái.
4. A német jogelmélet fejlődése I.: történeti jogi iskola, pandektajogtudomány, Jhering és az érdekkutató jogtudomány.
A bírói precedensjog általános kérdései I.: Értelmező és szabályozó precedens. Mi a kötelező a precedensben?
5. A német jogelmélet fejlődése II.: jogszociológia és jogpozitivizmus (Ehrlich, Weber, Kelsen).
A bírói precedensjog általános kérdései II.: A precedenskövetés kötelező jellegének fokozatai. A kontinentális precedensjog közös sajátosságai.
6. A német jogelmélet fejlődése III.: mai német jogelmélet 1. (Esser, Larenz, Kriele). A magyar bírói precedensjog.
7. A német jogelmélet fejlődése IV.: mai német jogelmélet 2. (Jürgen Habermas).
Az archaikus jogoktól a tudatos jogalkotásig.
8. Az angol jogelmélet fejlődése (Austin, Hart).
A középkori egyetemi jogászság és a joggyakorlat. Professzori konzíliumadás és ítélkező jogi fakultások.
9. A francia jogelmélet fejlődése.
A jog értelmi rendszerének történeti kialakulása. Az újkor észjogi természetjogának rendszertörekvései.
10. Az amerikai jogelmélet fejlődése I.: 1870 és 1970 között (klasszikus és progresszív jogelmélet, jogi realizmus és processzualista jogelmélet).
A bírói szerep történelmi formálódása.
11. Az amerikai jogelmélet fejlődése II.: mai jogelméleti irányzatok 1. (Dworkin és a morálfilozófiai jogelmélet.)
Az alapjogi réteg általános kérdései I.: Az alapjogok önálló jogrétegének problémái.
12. Az amerikai jogelmélet fejlődése III.: mai jogelméleti irányzatok 2. (A jog gazdasági elmélete.)
Az alapjogi réteg általános kérdései II.: Az alapjogok és a jog rétegei. Az alapjogi réteg kérdőjelei.
13. Az amerikai jogelmélet fejlődése IV.: Richard Posner jogelmélete 1. (Posner jogelméletének társadalomelméleti premisszái. Posner mint bíró.)

- Az alapjogi réteg általános kérdései III.: Az alkotmányos alapjogok jogelméleti jelentősége. Az alapjogi bírászkodás jogkonceptiói.
14. Az amerikai jogelmélet fejlődése V.: Richard Posner jogelmélete 2. (A jurisprudencia problémái.)
Törekvések az jogalkalmazás alkotmányjogiasítására: az alkotmányjogiasítás két iránya.
  15. Az amerikai jogelmélet fejlődése VI.: A posztmodern kritikai jogelmélet.
A jogpolitika és a jog rétegei. A jogpolitika szférái.
  16. Az amerikai jogelmélet fejlődése VII.: A szándékkutató és textualista jogelmélet.
A perlési politizálás I.: A perlési politizálás kialakulása és jogi keretei.
  17. A magyar jogelmélet a XX. században I.: A II. Világháború előtt: Moór Gyula és Horváth Barna jogelmélete.
A jog absztrahálásának formái I.: Jogi regulák és maximák. A jogi maximák szerepe a pragmatikus angol-amerikai jogi életben.
  18. A magyar jogelmélet a XX. században II.: A magyar jogelmélet fejlődése az állampárt évtizedeiben: a hivatalos jogelmélet és meghaladási kísérletei.
A jog absztrahálásának formái III.: A jogelvek és jogi maximák rehabilitálásának kísérletei.
  19. A jogrendszer és a jog fogalma. (A társadalmi valóság mint értelmi valóság. A jog mint értelmi rendszer. A jogrendszer fogalma. A jog fogalma.)
Az európai jogfejlődés súlyponteltolódásai.
  20. A jog rétegeinek felépülése I.: A modern jogrendszerek binaritása. A jog, a politika és a tudomány társadalmi alrendszereinek összehasonlítása.
Jogfilozófiák és büntetőjog-elméletek I.: A jog gazdasági elméletének büntetőjog-elmélete 1.: A bűn gazdaságtana és a bűncselekmény-elkövetés fogalmi neutralizálása. A bűnös tudat kérdése.
  21. A jog rétegeinek felépülése II.: Az igazságosság és a binaritások sokasága.
Jogfilozófiák és büntetőjog-elméletek II.: A jog gazdasági elméletének büntetőjog-elmélete 2.: A marginális elrettentés elmélete és a büntetés mértékének további kalkulációi. A visszaesők büntetésének kérdése.
  22. A jog mint professzionális intézményrendszer: a jog szigorúbb rendszerszerűsége.
Jogfilozófiák és büntetőjog-elméletek III.: A jogi moralizmus büntetőjog-elmélete.
  23. A jogi oktatás helye a jogrendszerben I.: A jogi oktatás alapfunkciói és dilemmái.
Jogfilozófiák és büntetőjog-elméletek IV.: A jogi moralizmus az áldozatorientált büntetődogmatikáról és a veszélyeztetési bűncselekményekről.
  24. A jogi oktatás helye a jogrendszerben II.: A kritikai jogi tanulmányok elmélete a jogi oktatásról.
A jogszociológiai szemléletmód jellemzése. A jogszociológiai ténykutatás egyik veszélye: az átpolitizálódás kísértete.
  25. A jog forrásai a többretegű jog koncepciójában és a magyar jogrendszerben.
A szociológiai jogelmélet és az empirikus jogszociológia kialakulása. A jogszociológia intézményesülése.
  26. A jog érvényessége I.: A többretegű jog és a jog érvényessége. A jogérvényesség elméleti tematikái.
Jogászság és jogrendszer I.: Ügyészség és jogásztársadalom. Az ügyvédi réteg struktúrája.
  27. A jog érvényessége II.: Az érvényesség megkérdőjelezésének lehetőségei.

- Jogászság és jogrendszer II.: Bírói kar és jogászság. Egyetemi jogászság és joggyakorlat.
28. A jog értelmezése I.: Hermeneutika és jogdogmatika.
Jogászság és jogrendszer III.: A jog és a jogászság expanziója.
29. A jog értelmezése II.: Az értelmezési szűrő az egyes jogrendszerekben 1. (A német jog „eltudományosodása”.)
A perszociológia kérdései I.: A pergyakorítás általános kérdései. A jogviták időtartama.
30. A jog értelmezése III.: Az értelmezési szűrő az egyes jogrendszerekben 2. (A jogtudományi ellenőrzés hiánya az angol jogban.)
A perszociológia kérdései II.: A perek tényoldala. A tényoldal terjedelme. Az esküdtisékek ténymegállapító szerepe.
31. A jog értelmezése IV.: Az értelmezési szűrő az egyes jogrendszerekben 3. (Az amerikai jog – a precedensköltés oldódása.)
Az állami jogszolgáltatás elkerülése: mediálás és arbitráció.
32. A jog értelmezése V.: A jog értelmezésének általános kérdései, alapjai. Hétköznapi, szó szerinti értelmezés. Speciális-technikai szó szerinti értelmezés.
Magán és állami rendelkezés a jog felett.
33. A jog értelmezése VI.: A jog „rendszerint” értelmezési módszerei 1. (Kontextuális és joglogikai értelmezés.)
A joghoz jutás esélyei I.: Jogkonceptiók és a joghoz jutás modelljei.
34. A jog értelmezése VII.: A jog „rendszerint” értelmezési módszerei 2. (A precedenseken nyugvó értelmezés. Analógia szerinti értelmezés. Doktrinális-jogdogmatikai értelmezés. A jogelvekre hivatkozó értelmezés.)
A joghoz jutás esélyei II.: Az eltérő bírói szerepek és a perköltség hatása a joghoz jutásra.
35. A jog értelmezése VIII.: A jog „következésményen orientálódó” értelmezési módszerei: az alkotmányos alapjogok-alapelvek szerinti értelmezés, a jog mögötti etikai értékekre építő értelmezés, a jogszabály célját szem előtt tartó értelmezés. A jogalkotó akarata, szándéka szerinti értelmezés.
A joghoz jutás esélyei III.: Az állami és a jótékonyági jogsegély formái.
36. A jog értelmezése IX.: A magyar felsőbb bírósági jogértelmezés.
A bírói döntés szociológiája: a német bírói tevékenység megfigyelése.
37. A jog absztrahálódásának formái II.: A rendszeres jogdogmatika és az emberi jogok párhuzamos kialakulása.
A perlési politizálás II.: A perlési politizálás szerveződése.
38. A római jogász szerepek formálódása.
Közkerölcs és egyéni morál.
39. Az elméleti római jogi gondolkodás formálódása.
Lawrence Kohlberg morálszociológiai felmérései.
40. A római császári bürokrácia jogszerkezete és jogászsága.
Erkölc, morál, jog, külsődleges magatartási normák.

VIZSGAANYAG:

1. Pokol Béla: **Jogelmélet. Századvég Kiadó, Budapest, 2005. (Rövidítve: JE.)**

2. **Pokol Béla: Társadalomtudományi Trilógia. Rejtjel Kiadó, Budapest, 2010. (Rövidítve: TT.)**
3. **Pokol Béla: Autentikus jogelmélet. Dialóg Campus. Budapest. 2010. (Rövidítve: AJ.)**

Megjegyzések a vizsgaanyaghoz:

1. A tételsor kérdéseinek megválaszolásához mindhárom felsorolt könyv használandó, ugyanakkor elegendő: egyéb forrásra nincs szükség. Az egyes tételekhez tartozó pontos tankönyvi helyek (könyv/oldalszám) a Tanszék honlapján megtalálhatóak, a kiegészítő és ajánlott olvasmányok listájával együtt.
2. Figyelem: a 2012 szeptemberét megelőzően készült, az interneten is fellelhető ún. „kidolgozott tételsorok” egyike sem alkalmas a záróvizsgára való felkészüléshez.